

ISTRAŽIVANJE KREATIVNIH METODA POUČAVANJA

OD UČENJA PO STANICAMA DO INKLUZIVNOGA IGRALIŠTA

Svrha mobilnosti Job Shadowing – koja se provodi u sklopu programa Erasmus+ u Osnovnoj školi Jagode Truhelke u Osijeku – jest primjena novih metoda poučavanja, u čemu će osjeckim učiteljicama i učiteljima od velike pomoći biti i iskustvo stečeno prigodom nedavnoga posjeta jednoj španjolskoj školi

PIŠE

Ana Vukojević
stručna suradnica pedagoginja
OŠ Jagode Truhelke, Osijek
Fotografije: Pismohrana škole

Učiteljice iz OŠ Jagode Truhelke iz Osijeka – stručna suradnica pedagoginja Ana Vukojević, knjižničarka i koordinatorka Erasmus akreditacije Irena Bando, učiteljica biologije i prirode Vesna Ovničević te učiteljica informatike Anamarija Buzgo – sudjelovale su na Erasmus+ mobilnosti *Job shadowing* u španjolskoj školi CEIP Concepción Arenal u Vila-real.

Svrha je mobilnosti bila istražiti i primijeniti inovativne i kreativne metode poučavanja koje podržavaju mentalno zdravlje i emocionalnu dobrobit učenika i osoblja, razviti i ojačati bitne životne vještine poput kreativnosti, empatije, emocionalne inteligencije, rješavanja problema, kritičkoga mišljenja, komunikacije i timskog rada, zatim promicati i poticati zdrave životne navike koje pridonose općoj dobrobiti i osobnom rastu te unaprijediti digitalne kompetencije i praktične vještine u učinkovitom korištenju modernih tehnologija (IKT) u obrazovanju.

STANICE ZA UČENJE

Naša škola domaćin CEIP Concepción Arenal vrtićki je kompleks koji pohađaju djeca od druge do šeste godine života te osnovne škole od prvog do šestog razreda koju pohađaju učenici od navršene šeste do 12. godine života. Škola ukupno broji dvjestotinjak djece i učenika. Redovita nastava traje od 9 do 14 sati, a boravak je u školi omogućen do 17 sati pohađanjem različitih izvannastavnih aktivnosti nakon redovite nastave.

Nakon dočeka, kojom nas je prigodom srdačno pozdravila koordinatorka Erasmus projekata naše škole domaćina Marta Ruiz, prva aktivnost prvoga radnoga dana bila je promatranje nastave u petom razredu. Posebnost toga sata je ta što je bio organiziran po „stanicama za učenje“ (*Learning stations*) koje se temelje na interdisciplinarnom pristupu i učenju. Učenici su bili podijeljeni u četiri skupine, koje su bile smještene po stanicama; dvjema jezičnim i dvjema matematičkim. Nakon 15 minuta rješavanja zadataka na jednoj stanici, skupina se premještala na drugu stanicu. Na jednoj stanici učenici su rješavali matematičke zadatke riječi-

Osječke učiteljice u društvu svojih španjolskih kolegica i kolega

Glazbena radionica

U španjolskoj školi posebno se njeguje metodički pristup interdisciplinarnog učenja pri čemu učitelji svaki tjedan najmanje dva školska sata provode u razredu u suradnji s drugim učiteljima, sami kreiraju materijale i imaju mnogo prostora za kreativnost i slobodu u nastavi

ma, na drugoj brojne zadatke na karticama, dok su na trećoj stanici ponavljali antonime igrajući igru *Čovječe ne ljuti se* posebno osmišljenu za ovu jezičnu aktivnost.

Najviše nas se dojmila četvrta stanica na kojoj su učenici ponavljali sinonime uz igru memorije. Učenici su bili grupirani na dvije strane u hodniku izvan učionice. Između njih su se nalazile memorijske kartice. Učitelj je vrtio kartonski kotač s prikazima različitih pokreta. Kad se kotač zaustavio, učitelj je učenicima rekao zadani pokret na kotaču kojim se trebaju kretati (po jedan učenik iz svake skupine) kako bi došli do memorijskih kartica i pokušali upariti kartice sinonima. Učenici su se izmjenjivali u ovoj aktivnosti, a skupina s najviše parova bila je pobjednička. Ovaj metodički pristup interdisciplinarnog učenja učitelji svaki tjedan provode u razredu u suradnji s drugim učiteljima u trajanju od najmanje dva školska sata. Tako u učionici budu dva ili tri voditelja koja za učenike pripremaju stanice za učenje povezujući više predmeta u nastavnom satu oko neke teme, sadržajne cjeline ili projekta. Učitelji sami kreiraju materijale, najčešće u Canvi i imaju mnogo prostora za kreativnost i slobodu u nastavi. Ideje pronalaze na internetu, na različitim učiteljskim blogovima i društvenim mrežama, uključujući, što su i sami priznali, i čestu uporabu ChatGPT-ja za osmišljavanje zanimljivih i kreativnih edukativnih igara. U učenika se tim pristupom potiču vještine poput kritičkoga mišljenja, rješavanja problema, kreativnosti i suradnje.

Drugi dan bio je rezerviran za posjet vrtiću i promatranju rada odgojitelja u predškolskim skupinama. Djeca mnogo vremena provode u igri i vani na igralištu. U svojim se aktivnostima koriste i prirodnim materijalima poput grančica, lišća, drva, školjaka, cvijeća.

NASTAVA BEZ UDŽBENIKA

Nakon posjeta predškolicima, otišli smo u školu u 6. b razred na sat matematike kod učitelja Alberta, koji nam je otkrio da učenici uopće nemaju udžbenike u školi, samo se koriste radnom bilježnicom iz matematike. Učenici su na satu uz pomoć tableta rješavali pripremljene matematičke zadatke na digitalnom alatu Atlas koji je dio metode Innovamat. Innovamat je moderna španjolska edukacijska metoda za nastavu matematike koja kombinira istraživački potkrijepljene prakse, manipulativne materijale, digitalnu podršku i intenzivan rad s nastavnicima. Glavni je cilj Innovamata razvoj kurikulumu za nastavu matematike koji nije usmjeren samo na memoriranje procedura, nego na razumijevanje, razmišljanje i rješavanje problema. U učio-

Stanica za učenje s temom višekulturnosti

nici se rabe konkretni objekti (npr. blokovi, geometrijski oblici) koji pomažu djeci da „vide“ i „osjete“ matematičke ideje prije nego što prijednu na apstraktne algoritme. Učenici rješavaju zadatke koji potiču razmišljanje, raspravu s drugima, povezivanje ideja, a ne samo ponavljanje formula.

Imali smo priliku razgovarati s većim djelom obrazovnog tima za podršku u školi. Obrazovni tim za podršku čini sedam članova koji se brinu o inkluziji učenika s teškoćama u razvoju u valencijsku zajednicu. U rad tima uključena je školska pedagoginja, troje učitelja edukacijsko-rehabilitacijskog profila, učiteljica koja radi s učenicima koji imaju govorne i jezične poteškoće i dvije pomoćnice u nastavi koje se izmjenjuju u radu s učenicima s teškoćama. Škola surađuje i s logopedima i psiholozima koji dolaze u školu po potrebi. U školi nema klasičnog zvona, a postoji samo jedan veliki odmor od pola sata koji počinje svaki dan u 11.15 sati i završava u 11.45 sati. Postoji i „inkluzivno igralište“ na kojem se učenici pod nadzorom samostalno raspoređuju na školskom igralištu po različitim skupinama, odnosno kutcima. Tu je kutak za glazbu i ples, kutak za sport, kutak za graditelj i dr. U predvorju škole nalazi se i kutak za čitanje u koji učenici sami donose knjige i čitaju.

Nakon aktivnog i veselog odmora sudjelovali smo na nastavi 6. b razreda gdje su dvoje učitelja provodili metodu stanica za učenje s temom višekulturnosti. Učenici su tako u skupinama po stanicama učili o različitim kulturama, među kojima je bila i hrvatska kultura. Čitali su tekst o hrvatskim krajevima, tradiciji, kuhinji, poznatim ličnostima i zanimljivostima te su nakon toga rješavali online kviz. Igrali su zanimljive igre koje su izradili učitelji, poput *Hrvatsko-španjolsko-engleskog kabooma*, *Zabranjenog pridjeva* i *Zagonetke nacionalnosti*.

ZNAKOVNI JEZIK U NASTAVI

Trećega dana posjetili smo učenike prvih razreda koji su iste dobi kao i predškolci u hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu. Učenici su najprije ponavljali dane u tjednu i nazive mjeseci, zatim su uz pomoć posebnog znakovnog jezika koji je osmislio logoped ponavljali slova M i P. Energična učiteljica s poticajnim pristupom učenicima izradila je kartice sa sličicama različitih životinja, biljaka i predmeta koje počinju navedenim slovima. Učenicima je podijelila kartice, a oni su ih trebali naljepiti na ploču ispod odgovarajućih slogova na koje počinju (*pa, pe, pi, po, pu i m a, me, mi, mo, mu*). Učiteljica nam je pokazala web portal Arasaac i materijale kojima se često koristi za nastavu. To je aragonski portal za augmentativnu i alternativnu komunikaciju na kojem se mogu pronaći brojni piktogrami/slike/simboli koji olakšavaju i pomažu

učenicima u učenju slova. Ujedno je riječ i o sustavu piktograma koji pomažu ljudima s teškoćama u komunikaciji (npr. osoba s autizmom, afazijom, intelektualnim teškoćama) da se izraze i komuniciraju. Sljedeća aktivnost koju smo promatrali u školi bila je čitanje i stvaranje priča na satu koji su pohađali učenici 4. i 5. razreda. Učenici su najprije čitali priče, a onda su trebali i sami napisati priču koristeći se kockicama za stvaranje priče. Kockice su edukativna i kreativna igra koja potiče pripovijedanje, maštu i razvoj jezika. Igrač baca sve kockice istodobno, gleda simbole koji se pojave na gornjoj strani kockica i koristi ih kao likove i poticaj za stvaranje priče.

Treći je sat bio sat španjolskog jezika u 2. razredu, a tema je bio diktat uz vizualnu podršku. Učiteljica je, koristeći se već ranije spomenutim posebnim znakovnim jezikom, učenicima zadavala riječi koje su trebali prepoznati. Učenici 6. razreda demonstrirali su nam na satu tjelesne kulture davanje prve pomoći u školskoj dvorani. Za tu aktivnost koristili su se vrlo praktičnom malom prostirkom.

Predzadnji dan naše mobilnosti započeo je glazbenom radionicom koju je sa zborom proveo učitelj glazbene kulture i ravnatelj Sergi. Osim španjolskih pjesama, otpjevali su nam i hrvatsku pjesmu *Kiša pada, trava raste*, što nas je posebno razveselilo. U glazbenoj učionici vidjela sam *kutak sukoba* u kojem su postavljene kartice s koracima kako ga riješiti.

Nakon glazbene radionice posjetili smo udrugu XiCaEs u Društvenom centru Fundació Caixa Rural Vila-real, koja je u suradnji s Gradskim vijećem pokrenula program podizanja svijesti za javnost o različitim vrstama invaliditeta (vidi OKVIR). Puni dojmovi i razmišljanja o inkluzivnijem društvu vratili smo se u školu i prisustvovali nastavi učenja po stanicama u 3. razredu. Učiteljica Nadia Alegre Martinez povezala je matematiku i jezik te je osmislila kreativne aktivnosti za rad u skupinama na temu slogova. Učenici su na jednoj stanici vježbali slogove rješavajući prolejni bingo. Na drugoj stanici rješavali su matematičke zadatke i zapisivali na kartice brojeve riječima. Učiteljici je u realizaciji ovog sata pomogla majka jednog učenika koja je na trećoj stanici učenicima zadavala slova i pomagala im osmisliti riječi koje počinju tim slovom. Učenici su zatim na pripremljenim karticama upisivali zadana slova i riječi po stupcima – imena, hranu, predmete, gradove i životinje. Na četvrtoj stanici, koja se nalazila na hodniku izvan učionice, učenici su, podijeljeni u dvije skupine, vježbali abecedu u zabavnoj i natjecateljskoj igri. Svaki tim trebao je složiti svoju abecedu koristeći se pomiješanim drvenim slovima postavljenima na određenom mjestu hodnika. Po jedan učenik iz svake skupine trčao je do mjesta gdje su bila slova, pronašao ono koje je sljedeće u abecednom redu, odnio ga svojoj skupini i postavio na pravo mjesto. Igra se nastavila dok obje skupine nisu složile cijelu abecedu. Ta je aktivnost potaknula učenike na timsku suradnju, koncentraciju i brzinu, a istodobno je bila i zabavan način da učvrste znanje abecede i vježbaju motoričke vještine. U španjolskim školama rabi se sustav ocjena od 1 do 10, pri čemu ocjena 5 označava minimalan prolaz. Zanimljivo je da u školi nema puno sumativnog vrjednovanja. Učitelji brojčano ocjenjuju svega nekoliko puta godišnje, nakon testova i na kraju godine. Formativno vrjednovanje uz pomoć bilješki je učestalo.

U VRTIĆU S NAJMLAĐIMA

Zadnji dan, u petak 24. listopada, družili smo se i igrali s dvogodišnjacima, najmlađom vrtićkom skupinom. Odgojiteljice su nam objasnile da s djecom svakodnevno provode određene aktivnosti u određenom vrijeme. Primjerice, pjevaju s njima edukativne pjesmice uz različite pokrete ili rade s njima određene aktivnosti po skupinama. Strukturirane i rutinske aktivnosti uz igru potiču holistički

KAKO ŽIVJETI S INVALIDITETOM

Predzadnjeg dana naše mobilnosti s učenicima 6. razreda posjetili smo udrugu XiCaEs u Društvenom centru Fundació Caixa Rural Vila-real koja je u suradnji s Gradskim vijećem pokrenula program podizanja svijesti za javnost o različitim vrstama invaliditeta. Učenici su imali prilike iz prve ruke iskusiti kako je živjeti s invaliditetom. Da bi doznali kako je slijepim i slabovidnim osobama, kretali su se s povezom na očima, uz pomoć štapa u jednoj ruci i pridržavajući se drugom rukom za osobu koja ih je vodila. Gluhoću su iskusili stavljanjem čepića u uši. Sjedili su i u invalidskim kolicima dok ih je jedan učenik gurao po malom postavljenom poligonu. Hodali su uz pomoć štaka i hodalice. Učenici su sudjelovali u edukativnoj aktivnosti koja im je omogućila da osvijeste kako izgleda svakodnevni život osoba s posebnim senzornim potrebama. Koordinatorica udruge Pilar Rubert učenike je odvela u posebnu prostoriju opremljenu zvučnim i svjetlosnim efektima koji simuliraju intenzivne podražaje koje doživljavaju osobe s autizmom i povećanom osjetljivošću na zvuk i svjetlo. Tijekom aktivnosti, učenici su bili izloženi glasnim zvukovima i pulsirajućim svjetlosnim efektima, u kontroliranom i sigurnom okruženju. Svrha je ove simulacije bila povećati svijest o izazovima s kojima se suočavaju osobe čiji živčani sustav reagira snažnije na vanjske podražaje.

Na kraju susreta pogledali smo edukativni video o inkluzivnoj komunikaciji i odnosu prema osobama s invaliditetom. Ta hvalevrijedna inicijativa odgovara potrebama društva, nudeći djeci priliku da iz prve ruke iskuse raznolike stvarnosti, rušeći barijere i predrasude na zabavan i učinkovit način. Aktivnosti su osmišljene sa svrhom da razvijaju empatiju i razumijevanje među mladim ljudima te da potaknu raspravu o inkluziji i poštovanju različitosti. Važno je da učenici osjete, makar nakratko, kako podražaji koje mnogi od nas uzimaju zdravo za gotovo mogu biti preplavljujući za druge

Škola plivanja

*Škola
domaćin CEIP
Concepción
Arenal u
Vila-realu
vrtićki je
kompleks koji
pohađaju djeca
od druge do
šeste godine
života te
osnovne škole
od prvog do
šestog razreda
koju pohađaju
učenici od
navršene šeste
do 12. godine
života*

razvoj djeteta. Na kraju smo se uputili s njima van na igralište, a vrijeme nam je proletjelo u zabavi i veselju. Od odgojiteljica sam doznala da već u toj dobi u djece primjećuju i prate određene znakove koji upozoravaju na teškoće u razvoju, poput autizma.

Posljednji dio aktivnosti programa *Job shadowinga* bio je odlazak na gradski bazen s učenicima 4. razreda. Tamo smo imali priliku vidjeti provjeru znanja plivanja učenika i obuku neplivača. Time se htjelo naglasiti koliko je fizička aktivnost važna za zdrav razvoj djece. Plivanje ne samo da jača mišiće i poboljšava koordinaciju, već potiče i izdržljivost, samopouzdanje i timski duh. Praktičnim vježbama i igrama u vodi, učenici uče važnost aktivnog života i pravilnog kretanja, a istodobno razvijaju sigurnost i samostalnost u bazenu.

Ova je mobilnost bila iznimno vrijedno profesionalno i osobno iskustvo koje mi je omogućilo da upoznam nove metode rada, razvijem vlastite kompetencije i dobijem svježu inspiraciju za svakodnevni pedagoški rad. Stečena znanja i iskustva prenijet ću svojim kolegama i učenicima kako bismo zajedno nastavili graditi poticajno, inkluzivno i kreativno školsko okruženje. Boravak u Španjolskoj obogatio me, ne samo profesionalno, već i osobno – uz nova poznanstva, kulturu, gostoljubivost domaćina i predivna mjesta koja sam imala priliku upoznati. U Valenciji i Vila-realu osjećala sam se kao kod kuće te bih svima iskreno preporučila sudjelovanje u Erasmus projektima i mobilnostima koji šire vidike i stvaraju prekrasne trajne uspomene.